

N:o 9.

Ank. till Riksd. Kansli den 6 Mars 1880. kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om åtskilliga ändringar i bankoreglementet.

Inom Riksdagens Andra Kammare har Herr *P. G. Sandberg*, med hvilken Herrar *J. Smedberg*, *Sven Håkansson*, *A. W. Westerdal* och *Anders Larsson* instämt, väckt motion, N:o 127, om åtskilliga ändringar i bankoreglementet; och får Utskottet, till hvilket sagda motion blifvit hänvisad, i anledning af densamma härmed till Riksdagen afgifva utlåtande.

Till en början föreslås i motionen, att 6 mom. i bankoreglementets 32 §, som handlar om afbetalningslån, måtte erhålla följande lydelse: »Ansökningar om lån af detta slag skola föredragas och pröfvas i den ordning de inkommit senast åtta dagar efter det ansökningarna blifvit till hufvud- eller afdelningskontoren aflemnade.»

I anledning häraf får Utskottet meddela, att, vid behandling af ett nästlidne riksdag väckt lika beskaffadt förslag, Utskottet i afgifvet utlåtande N:o 13, sista punkten, yttrade, det Utskottet funne föreskrifter om bestämmande af viss tid, hvarinom ansökningar af omförmälda beskaffenhet borde pröfvas och vederbörande meddelas, icke böra inrymmas i bankoreglementet, utan att i sådant hänseende möjligen erforderliga föreskrifter borde af fullmäktige lemnas; och blef Utskottets på grund häraf gjorda afstyrkande af sagda förslag utaf Riksdagen bifallet. Såsom Utskottet i sitt till innevarande Riksdag afgifna memorial N:o 2 meddelat, hafva fullmäktige under sist förflutna år föreskrifvit, att ansökningar om afbetalningslån alltid skola vid Riksbankens sär-

skilda kontor pröfvas och afgöras i den ordning de inkomma och lånesökande, så snart ske kan, lemnas besked om ansöknungen blifvit bifallen eller afslagen. Vid sådant förhållande och då det nu väckta förslaget, enligt hvad af motiveringen till detsamma framgår, synes hafva tillkommit af farhåga att en dylik bestämmelse, som den sålunda redan meddelade, icke skulle komma att, utan särskildt förståndigande, af fullmäktige meddelas, lärer

I:o

nu omförmälda del af motionen icke påkalla någon Riksdagens åtgärd.

Vidare föreslås i sagda motion, att Utskottet måtte formulera och föreslå Riksdagen till antagande de ändringar i § 59 af nu gällande bankoreglemente och öfriga hit hörande föreskrifter, som kunna vara erforderliga för att Riksdagen må återbekomma sin rätt att välja ledamöter i styrelserna för afdelningskontoren.

Till stöd för detta förslag hafva motionärerne endast anført, att »erfarenheten visat», att den förändring, hvarigenom fullmäktige fingo uppdrag att utnämna styrelseledamöterna vid afdelningskontoren, ingalunda förbättrat handhafvandet af låneärenden och öfriga angelägenheter inom afdelningskontoren.

Hörde öfver denna del af motionen, hafva fullmäktige uttryckt önskvärdheten deraf, att motionären och de, som med honom instämt, hvilka samtliga tillhöra riksbankskontorets i Göteborg område, närmare angifvit de felaktigheter, deras erfarenhet beredt dem tillfälle iakttaga, särdeles rörande öfriga riksbankens afdelningskontor, men att i det skick, förslaget blifvit framställt, fullmäktige endast kunde, med erinran att förslaget om nu gällande stadganden rörande styrelseledamöternes vid afdelningskontoren tillsättning icke utgått från fullmäktige, uttala den mening, att, huru än Riksdagen må finna lämpligt bestämma, sättet för tillsättning af nämnde styrelseledamöter, de fullmäktige, åt hvilka riksbankens styrelse och förvaltning anförts, otvifvelaktigt skola, i hvad på dem kan ankomma, söka verka för ett allt mera förbättrat handhafvande jemväl utaf afdelningskontorens angelägenheter.

Jemte omförmälade häraf, får Utskottet anföra, hurusom för enhet och följdriktighet i förvaltningen af en bankinrättning oeftergifligen erfordras, att anordningarna utgå från en styrelse och att till tillämpningen häraf jemväl hörer, att styrelserna för bankinrättningens afdelningar i orterna underordnas bankstyrelsen för det hela så, att afdel-

ningskontorens styrelser både af denna tillsättas och af den kunna entledigas, om anledning dertill skulle förekomma. Då denna, enligt Utskottets uppfattning, rigtiga åsigt, blifvit af 1873 års Riksdag i hvad riksbanken rör, gillad och antagen samt till den nu i oförmälda hänseende, beträffande tillsättningen af kontorsstyrelserna, ifrågakända förändring i nyssnämnda Riksdags beslut, några grundade skäl icke blifvit anförda, finner Utskottet sig sakna all anledning att understödja detta förslag, och hemställer derföre,

2:o

att motionen i denna del icke må bifallas.

I motionen föreslås än vidare, att Utskottet måtte till Riksdagen afgifva förslag derom, att styrelseledamöternes antal vid riksbankens afdelningskontor i Göteborg och Malmö måtte ökas från fyra till fem, hvaraf fyra skulle väljas af Riksdagen och en, bankoombudet, som skulle handhafva den dagliga förvaltningen, utses af Fullmäktige; att dessa styrelser skulle sammanträda för föredragning af låneärenden tre gånger i veckan och för behandling af allmänna ärenden en gång i månaden eller oftare, om ärendenas beskaffenhet och oafbrutna gång sådant fordrade; att vid de allmänna sammanträdena, så vidt ske kunde, samtliga styrelseledamöter borde vara närvarande, i andra fall minst fyra; samt att vid föredragning af låneärenden tre ledamöter skulle kunna fatta beslut, då de voro om beslutet ense.

I motiveringen till detta sist anförda förslag yttras, att det torde vara billigt, att styrelseledamöterna vid de ifrågavarande afdelningskontoren, i likhet med bankofullmäktige, erhålla någon tids semester.

Jemväl öfver denna del af motionen hafva fullmäktige i riksbanken, på anmodan af Utskottet, afgifvit yttrande, och dervid anført följande:

»I anledning häraf anse sig fullmäktige böra fästa uppmärksamhet derpå, att af sju fullmäktige endast de två deputerade, som vid hufvudkontoret handhafva den dagliga förvaltningen, åtnjuta semester och att på enahanda sätt ibland de af fyra ledamöter bestående styrelserna för Göteborgs och Malmö afdelningskontor inom hvardera styrelsen den ledamot, som handhafver den dagliga förvaltningen, också åtnjuter semester lika lång tid hvarje år som deputerade. Möjligheten för öfrige fullmäktige att någon del af året hafva ledighet beror för dem, likasom för styrelseledamöterna vid afdelningskontoren, derpå, att beslut kunna fattas, utan att alla ledamöter behöfva vara närvarande. Men då, efter

nu gällande stadganden vid låneärendenas behandling, utom den ledamot, som handhafver den dagliga förvaltningen, endast två ledamöter af tre behöfva vara tillstädes, synes motionärens förslag, ehuru med bibehållande af nuvarande föreskrift, att ansökning om försträckning icke må anses bifallen, så framt ej tre ledamöter äro om bifall ense, uppställa såsom allmän regel, att i ärendenas behandling skola deltaga minst fyra ledamöter, d. v. s. ledamoten för den dagliga förvaltningen och tre ledamöter af de fyra, som, jemlikt förslaget, skulle af Riksdagen väljas. Enligt nu gällande stadganden skulle således de styrelseledamöter, som ej handhafva den dagliga förvaltningen, kunna, om de så önskade, årligen njuta fyra månaders ledighet från låneärendenas behandling; enligt motionärernes förslag skulle de i allmänhet icke kunna få mer än tre månader hvarje år. Att motionärens förslag således ej står rätt väl tillsammans med det angifna syftet att bereda styrelseledamöterna förut saknad semester, lärers lätt inses. En annan lättnad anse sig motionärerne bereda styrelsens ledamöter derigenom att de ej, såsom nu, skulle för låneärendenas handläggning sammanträda hvarje söknedag, utan endast tre gånger i veckan. Då nu likväl allmänheten sedan lång tid varit van att kunna påräkna beslut öfver låneansökningar för hvarje dag, skulle den förändring, motionärerne föreslagit, innebära en verklig försämring i riksbankens förhållande till och bemötande af allmänheten, och redan ur denna synpunkt anse fullmäktige sig böra afstyrka förslaget. Men derjemte torde ej böra lemnas oanmärkt, att genom förslaget styrelseledamöternes göromål icke minskades, utan endast den ändring åstadkommes, att de i medeltal hvarannan dag finge arbeta dubbelt så länge, som nu hvarje dag. Huru denna ändring bör bedömas, kan till någon del bero på personligt tycke eller personliga förhållanden, men icke lärers det billigtvis kunna anses såsom en sådan lindring i arbetet, att den skulle berättiga till nedsättning i arvodet för ett dylikt tillfälligt uppdrag, som ledamotskap för ett år i en bankstyrelse, hvilket snarare borde anses tyngre, när under ständigt anspråk på en ledamots outanke det trägnare arbetet, ojemnt fördeladt, fordrade, att vissa dagar skulle mera uteslutande egnas åt uppdragets fullgörande.

Hvad Fullmäktige sålunda anført, har Utskottet, vid slutlig behandling af frågan, funnit sig böra till alla delar biträda, och hemställer derföre,

På nyss antydda grunder har motionären ytterligare föreslagit, att aflöningarne till styrelserna för Riksbankens afdelningskontor i Göteborg och Malmö måtte utgå med följande nedsatta belopp, nemligen

i Göteborg:

fem styrelseledamöter, hvardera	kronor 1,800: —
den ledamot, som handhafver dagliga förvaltningen, fri bostad och	» 4,200: —

i Malmö:

fem styrelseledamöter, hvardera	kronor 1,200: —
den ledamot, som handhafver den dagliga förvaltningen, fri bostad och	» 3,800: —

Med erinran att till följd af det ökade antal ledamöter, som enligt motionärens förslag skulle aflönas, den besparing, som skulle beredas, icke blir större än 1,000 kronor vid kontoret i Göteborg och 1,400 kronor vid kontoret i Malmö, hafva fullmäktige i afseende å detta förslag fäst uppmärksamhet derpå, att frågan här icke gäller att bestämma lön för fortfarande tjenstebefattningar, afsedda att innehafvas lifvet igenom, derest de icke utbytas mot bättre aflönade och i ena och andra fallet medförande pensionsrätt, utan för tillfälliga uppdrag, hvilkas fortfarande utöfver de tolf månader, för hvilka de lemnas, icke är så tryggad, att icke den, som innehar arvodet, städse måste vara beredd på att snart kunna gå i mistning af detsamma. »Om», andraga Fullmäktige vidare, »redan dessa förhållanden i allmänhet anses föranleda dertill, att dylika uppdrag vanligen godtgöras efter annan beräkning, än som gäller för bestämmande af tjenstemäns löner, kommer dertill, att riksbanken icke är den enda banken i vårt land, som fastmer af sådana har ett ganska stort antal. Vid sådant förhållande vore det måhända icke en väl beräknad hushållning att alldeles lemna å sido det sätt, hvarpå andra banker godtgöra dylika uppdrag, under behörigt afseende på de större eller mindre mått af arbete, nit och omvårdnad, som för den ena eller andra befattningen jemförelsevis må anses erforderlig, äfvensom de mer eller mindre tryggade omständigheter, under hvilka den innehafves. Finnes nu på en ort äfven flera andra bankinrättningar jemte riksbanken, så är det i regeln ej rätt lämpligt att i styrelsen för riksbankens kontor insätta dessa andra, på platsen varande bankers direktörer eller större aktieegare. Då nu andra bankinrättningar icke underlåta att söka i sina styrelser insätta de dugligaste de kunna erhålla, vållas härigenom en afsevärd minskning i den

personal, inom hvilken riksbanken, dess val må nu ske af Riksdagen eller af Fullmäktige, har att göra sitt val. Om då godtgörelsen för de uppdrag, Riksbanken behöfver få med nit och god vilja utförda, ställes alltför ofördelaktig, inskränkes lätteligen den krets, inom hvilken valet måste göras, ytterligare på ett sätt, som kan förorsaka vida mera svårigheter och verklig skada, än som uppväges af vida större besparingar, än dem motionärerne förmått uttänka och föreslå. Då de nu bestämda arvoden för styrelseledamöterna vid afdelningskontoren, vid ett rätt öfvervägande af hithörande förhållanden, icke lära kunna bedömas såsom för höga, torde det allra minst vara rätt att, för beredande af skäl för en nedsättning i dessa arvoden, vidtaga andra förändringar, som rubba rörelsens jemna gång och lätt kunna framkalla missnöje hos allmänheten, då pröfningen af inkomna låneansökningar derigenom ofelbart skulle fördröjas »

Med biträdande af hvad fullmäktige sålunda anført, hemställer Utskottet,

4:o

att detta förslag icke må vinna afseende.

Slutligen har motionären, utan att framställa något bestämdt förslag eller yrkande, dels uttalat den mening, att det vore alldeles onödigt, att revisionen af afdelningskontorens affärer skall kräfva så lång tid, då hela stats-, banko- och riksgäldsrevisionen kan försiggå på två månader, dels ock hemställt till Utskottet, att »taga i närmare ompröfvande, om icke de alltför höga arvoden till bankofullmäktige, i jämförelse med arvoden till Riksgäldsfullmäktige», borde nedsättas.

Hvad härvid först angår tiden för revisionen vid Riksbankens afdelningskontor, skall, enligt instruktionen för dessa kontors revisorer, deras granskningsarbete vara verkställt och afslutadt: vid kontoret i Göteborg inom en månad, vid kontoret i Malmö inom tre veckor samt vid kontoren i Luleå och Visby inom åtta dagar. På sätt fullmäktige i afseende härå anført, finnes således icke stadgadt, att revisionen skall räcka någon lång tid, utan är det endast bestämdt, att den ej får räcka utöfver en viss tid. Om nu revisioner måste erkännas vara både nyttiga och nödvändiga, vore det väl besynnerligt att förmena de personer, som erhålla och åtaga sig förtroendet att verkställa dylika revisioner, den tid som skäligen kan erfordras för arbetets ordentliga verkställande. Då redan finnes bestämdt den längsta tid, utöfver hvilken förrättningen vid hvart och ett afdelningskontor ej får utdragas, och dessa tider icke

synas lemna större rådrum, än som skäligen kan erfordras, lärer dervid desto mindre något vara att åtgöra, som erfarenheten torde visat, att det kan vara en ganska illa beräknad hushållning att icke sätta revisorer i den ställning, att de kunna ordentligt fullgöra sitt viktiga uppdrag.

Beträffande åter arvoden till Fullmäktige i Riksbanken för deras viktiga och ansvarsfulla uppdrag, äro dessa arvoden för närvarande desamma som redan år 1874 af Riksdagen bestämdes och några omständigheter af beskaffenhet att föranleda till nedsättning af samma arvoden hafva sedan dess visserligen icke förekommit.

Med afseende å hvad sälunda blifvit anfördt, har Utskottet funnit sig sakna skäl föreslå någon förändring uti hvad i nämnda hänseenden för närvarande finnes stadgadt; hvilket Utskottet velat

5:o

anmäla.

Stockholm den 5 Mars 1880.

På Utskottets vägnar:

J. J. EKMAN.
